Ἔτος ΙΔ' Ἐν Ἀθήναις 5 Δεκεμβρίου 1898 Ἀριθ. 49

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΓΡΑΦΕΙΑ
ΕΝ ΟΔῷ ΦΛΕΣΣΑ: ΑΡ. 5

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ 12 ΜΗΝΩΝ
Ἀπὸ τῆς 1ης Ἰανουαρίου ἢ 1ης Ἰουλίου
Ἐν τῷ Ἐσωτ. δρ 6. Ἐν τῷ ἐξωτ. φρ. χρ. 8

Ο ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΡΓΑΖΕΤΑΙ
ΚΑΙ ΔΙΑ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΣΧΟΛΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τὸ ἐκκλησιαστικὸν πρόγραμμα τῆς ὑπὸ τοῦ κ. Θεοτόκη πολιτικῆς μερίδος καὶ τὸ Ἱεροδιδασκαλεῖον, ὑπὸ Δ.—Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ὁ θρίαμβος τῆς ἐκκλησίας. — Ἀσέβεια, εὐσέβεια, δεισιδαιμονία, ὑπὸ Πολυκ. Ι. Συνοδινοῦ ἱεροκήρυκος.—Ἱερωνύμου Οἰκονόμου Μεγασπηλαιώτου, περὶ τῶν σχέσεων ζώντων καὶ νεκρῶν.—Οἱ διδάξοντες εἰς τὰς λαϊκὰς σχολὰς τῆς «Ἀναπλάσεως».—Κυριακὸν Ἀποστολικὸν καὶ Εὐαγγελικὸν ἀνάγνωσμα, ὑπὸ Κ. Α. Διαλησμᾶ.

ΤΟ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΤΗΣ ΥΠΟ ΤΟΝ Κον ΘΕΟΤΟΚΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΜΕΡΙΔΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΙΕΡΟΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΟΝ

Ἔχομεν ὑπ' ὄψει τὸ ἐκκλησιαστικὸν πρόγραμμα τῆς ὑπὸ τὸν κ. Θεοτόκην πολιτικῆς μερίδος δημοσιευθὲν εἰς τὸ «Ἄστυ» τῆς 24 καὶ 25 Νοεμβρίου. Ἐν αὐτῷ ἐκτίθενται ἐν περιλήψει τὰ νομοθετικὰ μέτρα, ἅτινα μελετᾷ νὰ λάβῃ τὸ πολιτικὸν τοῦτο κόμμα, ἄν ποτε ἀναδειχθῇ νικῶν ἐν ταῖς ἐκλογαῖς καὶ ἐμπιστευθῇ εἰς αὐτὸ τὸ Στέμμα τὴν κυβέρνησιν τοῦ Κράτους.

Ἰδοὺ τί ἐν περιλήψει ὑπισχνεῖται ἡ ὑπὸ τὸν κ. Θεοτόκην πολιτικὴ μερὶς διὰ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ προγράμματος αὐτῆς.

Θὰ ἀναθεωρήσῃ, λέγει, τὸν Καταστατικὸν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Νόμον τοῦ 1852· θὰ ὁρίσῃ ἀκριβέστερον τὰς σχέσεις τῆς Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας· δηλοῖ δὲ ὅτι δὲν εἶνε ὑπὲρ τῆς πλήρους ἐκκλησιαστικῆς ἀνεξαρτησίας· θὰ μεταρρυθμίσῃ τὰς περὶ βασιλικοῦ ἐπιτρόπου διατάξεις· θὰ μεταρρυθμίσῃ τὰς διατάξεις περὶ διαρκείας τῆς συνοδικῆς περιόδου τῶν ἐπισκόπων καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐκλογῆς τοῦ μητροπολίτου καὶ τῶν ἄλλων ἱεραρχῶν· θὰ ὁρίσῃ τὸν χρόνον τῆς διαρκείας τῆς χηρείας τῶν ἐπισκοπικῶν θέσεων· θὰ νομοθετήσῃ, πλὴν τῆς πενταμελοῦς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς τρεχούσης ὑπηρεσίας, νὰ συνέρχηται ἐτησίως καὶ ἄλλη Σύνοδος πάντων τῶν Ἱεραρχῶν τοῦ Κράτους· θὰ καταργήσῃ τὴν δι' ἐπιτροπῶν διοίκησιν τῶν χηρευουσῶν ἐπισκοπῶν καὶ θὰ ὁρίσῃ ἀντ' αὐτῶν ἐμμίσθους ὑπευθύνους τοποτηρητάς· θὰ ἀναδιαιρέσῃ τὰς ἐπισκοπικὰς διοικήσεις· θὰ τάξῃ προσόντα τῶν ἐπισκόπων καὶ ἐφημερίων· θὴ ὁρίσῃ ποινικὰς συνεπείας διὰ τοὺς χειροτονοῦντας ὑπεραρίθμους καὶ ἀναξίους ἱερεῖς· θὰ ὁρίσῃ πρωτοσύγγελον καὶ ἄλλους ἐμμίσθους ἀξιωματικοὺς τῶν ἐπισκόπων συναντιλήπτορας εἰς τὰ ἔργα αὐτῶν· θὰ ὁρίσῃ πλείονας θέσεις ἱεροκηρύκων· θὰ συμπληρώσῃ τὴν Θεολογικὴν τοῦ Πανεπιστημίου Σχολὴν καὶ θὰ καταστήσῃ τὴν Ῥιζάρειον ἰσοβάθμιον· θὰ συστήσῃ τρεῖς τοὐλάχιστον ἱερατικὰς σχολὰς ἰσοβαθμίους πρὸς τὴν Ῥιζάρειον, ὡς ἔχει ἤδη, ἀλλὰ πρακτικωτέρας· θὰ ὁρίσῃ θέσεις καὶ προαγωγὴν καὶ μονιμότητα διὰ τοὺς πτυχιούχους πασῶν τῶν σχολῶν τούτων· θὰ ὑποχρεώσῃ αὐτοὺς νὰ χειροτονῶνται ἱερεῖς ἔγγαμοι μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ τριακοστοῦ τῆς ἡλικίας αὐτῶν ἔτους· δὲν θὰ ἐγκρίνῃ τὸ ἱεροδιδασκαλεῖον, οὐδὲ θὰ ἐμπιστευθῇ τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν εἰς ἱερεῖς· θὰ περιορίσῃ τοὺς μοναχοὺς καὶ ἀρχιμανδρίτας εἰς τὰς μονάς των· θὰ ἱδρύσῃ ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον· θὰ ἀφαιρέσῃ τὴν διαχείρισιν τῆς μοναστηριακῆς περιουσίας ἀπὸ τοὺς μοναχούς, καὶ θὰ ἀναθέσῃ αὐτὴν εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον· θὰ ὁρίσῃ προσόδους ὑπὲρ τοῦ ταμείου τούτου, ἄλλας τε καὶ τὰς ἐκ τοῦ μονοπωλείου τοῦ κηροῦ, ὅπως συντηρῶνται δι' αὐτῶν ἀρχιερεῖς καὶ ἀξιωματικοὶ αὐτῶν καὶ ἱεροκήρυκες καὶ θεολογικαὶ καὶ ἱερατικαὶ σχολαὶ καὶ οἱ πτυχιοῦχοι αὐτῶν πρὶν ἱερωθῶσι· καὶ τέλος θὰ ἱδρύσῃ ἐνοριακὰ ταμεῖα πρὸς συντήρησιν τῶν ναῶν καὶ μισθοδοσίαν τῶν ἐφημερίων αὐτῶν.

Τοῦτο εἶνε ἐν περιλήψει τὸ ἐκκλησιαστικὸν πρόγραμμα τῆς ὑπὸ τὸν κ. Θεοτόκην πολιτικῆς μερίδος. Τὸ πρόγραμμα τοῦτο συμφωνεῖ ἔν τισι πρὸς τὸ μητροπολιτικόν, διαφωνεῖ δ' ἐν ἄλλοις τε, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς

τὸ ἱεροδιδασκαλεῖον καὶ ὡς πρὸς τὴν ταχεῖαν πλήρωσιν τῶν νῦν χηρευουσῶν ἀχιερατικῶν ἑδρῶν.

Δύο ἀναφέρονται οἱ τῆς ἀντιδράσεως κατὰ τοῦ Ἱεροδιδασκαλείου λόγοι· εἷς μὲν ὅτι ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις ἀπαιτεῖ τοὺς δημοδιδασκάλους γυμναστικοὺς καὶ ᾠδικούς, ἐνῷ τὰ ἔργα ταῦτα δὲν ἁρμόζουν εἰς ἱερεῖς· δεύτερος δὲ ὅτι τὸ ἱερατικὸν ἔργον τοῦ κηρύττειν τὸν θεῖον λόγον εὐδοκίμως καὶ τελεῖν τὰς ἱεροπραξίας δὲν συμβιβάζεται πρὸς τὴν εὐδόκιμον ἐξάσκησιν τοῦ δημοδιδασκαλικοῦ ἐπαγγέλματος. Ἀμφότεροι οἱ λόγοι οὗτοι δὲν δικαιολογοῦσι, φρονοῦμεν, τὴν κατὰ τοῦ Ἱεροδιδασκαλείου καταφοράν, καὶ πίπτουσιν ἀφ' ἑαυτῶν, ὅταν ληφθῇ ὑπ[illegible]ψει ὅτι οἱ πτυχιοῦχοι τοῦ Ἱεροδιδασκαλείου ἀπ[illegible]τῶντες εἰκοσαέτεις δύνανται ἐπὶ δεκαετίαν ὅλην, [illegible]ὸ λαϊκὴν στολήν, πρὶν συμπληρωθῇ ὁ πρὸς ἱερατικὴν χειροτονίαν κανονικὸς χρόνος, ἐν τῇ ἀκμαιοτέρᾳ αὐτῶν ἡλικίᾳ, μὴ περισπώμενοι ἔτι ὑπὸ ἱερατικῶν καθηκόντων, μὴ κωλυόμενοι νὰ ᾖσι καὶ γυμνασταὶ καὶ ᾠδικοί, ἔχοντες ἐπὶ πλέον τὴν πίστιν καὶ ἀρετήν, ὡς ἐκ τῆς παιδεύσεως αὐτῶν καὶ τοῦ ἱερατικοῦ προορισμοῦ, δύνανται ἄριστα νὰ ἀναλάβωσι τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν, ἐξ αὐτῆς δὲ νὰ προαχθῶσιν εἶτα εἰς τὴν λαϊκὴν διὰ τοῦ κηρύγματος καὶ τῆς ἱερωσύνης. Ποῦ, παρακαλοῦμεν, τὸ ἀσυμβίβαστον; ποῦ τὸ ἀνάρμοστον; τίς ὁ ἀποχρῶν λόγος τῆς ἐναντίον τοῦ Ἱεροδιδασκαλείου ἐπιθέσεως, ὅπερ ἔδρυσε μὲν ἀξιεπαίνως ὁ Γερμανός, ἐπαγγέλλεται δὲ δικαίως νὰ θέσῃ εἰς ἐνέργειαν ὁ διάδοχος αὐτοῦ μητροπολίτης;

Τὸ Ἱεροδιδασκαλεῖον πρέπει νὰ παρασκευασθῇ ἀόκνως· οἱ πόροι τῆς συντηρήσεως αὐτοῦ πρέπει νὰ ἐξευρεθῶσι κατεπειγόντως· ἡ λειτουργία αὐτοῦ πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς σεπτεμβρίου· πᾶσα περὶ τούτου ἀντίδρασις πρέπει νὰ σιγήσῃ.

▲

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

Ο ΘΡΙΑΜΒΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

(κατ' ἐλευθέραν μετάφρασιν)

Δώδεκα ἦσαν ἄκμη οἱ ἀκολουθοῦντες τὸν Ἰησοῦν μαθηταί. Ἡ δὲ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ὄχι μόνον ὡς πρᾶγμα, ἀλλὰ καὶ ὡς ὄνομα ἄγνωστος ἦτο τότε. Ἡ δὲ Ἰουδαϊκὴ συναγωγὴ εἰς τὴν ἀκμήν της ἦτο καὶ εἰς τὸ ἄνθος της. Τί λοιπὸν εἶπε καὶ ἀνεφώνησε προφητικῶς ὁ Κύριος ἐνώπιον τῆς οἰκουμένης ὅλης ἀπὸ ἀσέβειαν κυριευμένης; Ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι Ἅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. Καθὼς θέλεις τοῦτον βασάνιζε τὸν λόγον, καὶ θὰ ἴδῃς ἐκλαμπρὸν τὴν ἀλήθειαν αὐτοῦ. Διότι δὲν εἶνε τοῦτο θαυμαστὸν μόνον, ὅτι τὸ οἰκοδόμημα τῆς Ἐκκλησίας του ἐπεξέτεινεν ἀνὰ τὴν οἰκουμένην ὅλην, ἀλλὰ καὶ τὸ ὅτι τὴν ἐκκλησίαν του κατέστησεν ἀπόρθητον, καὶ ἀπόρθητον, ἐνῷ ἀπὸ τοσούτους ἐνοχλεῖται καὶ πιέζεται πολέμους. Εἴδες προρρήσεως ἀλήθειαν; Εἴδες ἀποτελέσματος δύναμιν; Εἴδες λόγους διαλάμποντας διὰ τῶν πραγμάτων, καὶ δύναμιν ἀπροσμάχητον, ἡ ὁποία μὲ περισσὴν εὐκολίαν τὰ πάντα κατορθώνει; Οἰκοδομήσω μου τὴν Ἐκκλησίαν. Τέσσαρες μόνον εἶνε λέξεις. Ἀλλὰ σὺ διὰ τοῦτο μὴ παρατρέξῃς αὐτὰς ἐπιπολαίως, ἀλλ' ἀνάπτυξέ τας μὲ τὸν νοῦν σου, καὶ ἐννόησον πόσον μέγα εἶνε τὸ νὰ γεμίσῃ τὴν ὑφήλιον εἰς χρόνον ὀλίγον ἀπὸ τόσας ἐκκλησίας, τὸ νὰ μετοθάλῃ τόσα ἔθνη, τὸ νὰ μεταπείσῃ τόσους λαούς, τὸ νὰ καταλύσῃ ἔθιμα πατρῷα, τὸ νὰ ἀνασπάσῃ συνηθείας ἐρριζωμένας, τὸ νὰ διασκεδάσῃ ὡς κόνιν τῶν ἡδονῶν τὴν τυραννίαν καὶ τῆς κακίας τὴν δύναμιν καὶ βωμοὺς καὶ ναοὺς καὶ εἴδωλα καὶ τελετὰς εἰδωλολατρικὰς καὶ ἑορτὰς ἀνοσίους, καὶ τὴν ἀκάθαρτον κνίσσαν τῶν εἰδωλοθύτων ὡς καπνόν τινα νὰ ἀφανίσῃ, καὶ πανταχοῦ θυσιαστήρια ἰδικά του ὁ Χριστὸς νὰ ἀναστήσῃ, εἰς τὴν τῶν Ῥωμαίων χώραν, εἰς τὴν τῶν Περσῶν, εἰς τὴν τῶν Σκυθῶν, εἰς τὴν τῶν Μαυριτανῶν, εἰς τὴν τῶν Ἰνδῶν, καὶ τί λέγω; καὶ πέραν ἀκόμη τῆς οἰκουμένης τῆς συνήθους εἰς ἡμᾶς. Διότι καὶ αἱ Βρετανικαὶ νῆσοι, αἱ ὁποῖαι ἐκτὸς τῆς θαλάσσης ταύτης κεῖνται, τὴν δύναμιν τοῦ λόγου τοῦ Κυρίου ᾐσθάνθησαν· καθόσον καὶ ἐκεῖ ἔχουσιν ἱδρυθῆ ἐκκλησίαι αὐτοῦ καὶ θυσιαστήρια. Ὁ λόγος ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον εἶπε τότε, οὕτος εἰς ὅλων ἔχει ἐμφυτευθῆ τὰς ψυχάς, καὶ εἰς ὅλων εὑρίσκεται τὰ στόματα. Καὶ ὅλη, διὰ νὰ εἴπω οὕτως, ἐκαθαρίσθη, ἐνῷ γεμάτη πρὶν ἦτο ἀπὸ ἀκάνθας καὶ καθαρὸς ἔγινεν ἀγρός, καὶ τὸν σπόρον τῆς εὐσεβείας ἐδέχθη.

Καὶ μέγα μὲν βεβαίως, ἀληθῶς μέγα, καθ' ὑπερβολὴν μέγα, καὶ θείας δυνάμεως ἐνδεικτικὸν θὰ ἦτο, ἐὰν καὶ χωρὶς κανεὶς νὰ ἐναντιώνηται καὶ νὰ ἐνοχλῇ, ἀλλ' ἐν εἰρήνῃ καὶ μὲ πολλῶν τὴν σύμπραξιν ἤθελεν ἠμπορέσει ὁ Χριστὸς νὰ ἐλευθερώσῃ τὴν γῆν ἀπὸ τὸν ὄχλον τῶν πονηρῶν συνηθειῶν, αἱ ὁποῖαι ἐπὶ τόσας χιλιάδας ἐτῶν πρὶν τὴν κατεῖχον, καὶ νὰ τὴν μεταθέσῃ εἰς ἄλλην συνήθειαν, πολὺ μὲν ὑψηλοτέραν, ἀλλὰ καὶ πολὺ δυσκολωτέραν. Διότι ὁ Χριστὸς δὲν ἦτο μόνον ἐναντίος εἰς τὰς παλαιὰς τῆς ἁμαρτίας συνηθείας, ἀλλὰ καὶ ἤρχετο νὰ καταλύσῃ δύο τυραννικὰ πράγματα, πολλῆς δυνάμεως καὶ ἡδονῆς πολλῆς. Διότι ἐζήτει ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους νὰ ἀποβάλωσιν ὅσα εἶχον παραλάβει ἀπὸ πατέρας καὶ πάππους καὶ προπάππους καὶ τοὺς πρὶν προγόνους, καὶ ἀπὸ φιλοσόφους ὀνομαστοὺς καὶ ῥήτορας δεινούς· τὸ δὲ δυσκολώτερον, ἐζήτει ν' ἀντικαταστήσῃ εἰς ὅλα ταῦτα νέα ἤθη· καὶ τὸ δυσκολώτατον, ἐζήτει νὰ ἐπιβάλῃ ἤθη πολὺ δύσκολα καὶ ὀχληρὰ εἰς ἀνθρώπους, οἵτινες συνείθισαν εἰς βίον ὅλως διόλου διαφορετικὸν καὶ ἀντίθετον. Διότι τοὺς ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ τὴν τρυφήν, καὶ τοὺς ἔφερεν εἰς τὴν νηστείαν· τοὺς ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ τὴν φιλοχρηματίαν καὶ τοὺς ἔφερεν εἰς τὴν σωφροσύνην· τοὺς ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ τὸν θυμὸν καὶ τοὺς ἔφερεν εἰς τὴν πραότητα· τοὺς ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ τὸν φθόνον καὶ τοὺς ἔφερεν εἰς τὴν ἀγάπην· τοὺς ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ τοὺς πλατεῖς τῆς ἁμαρτίας δρόμους, καὶ τοὺς ἔφερεν εἰς τὸν ἐξόχως τότε στενὸν καὶ ἀπόκρημνον δρόμον τῆς ἀρετῆς καὶ ἁγιότητος. Ἐπειδὴ δὲν

εἶχε λάβῃ ἀνθρώπους ἄλλους ξένους πρὸς τὸν κόσμον τὸν τότε καὶ τὰς συνηθείας αὐτοῦ, ἀλλ' αὐτοὺς ἐκείνους, οἵτινες ἔζων εἰς τὴν σαπίλαν καὶ εἰς τὸν βόρβορον, αὐτοὺς τοὺς ἰδίους διέτοξε νὰ τραβήξουν τὸν δρόμον τὸν στενὸν καὶ τεθλιμμένον, τὸν τραχὺν καὶ σκληρόν, καὶ ἔπειθε. Καὶ πόσους ἔπειθεν; ὄχι δύο καὶ δέκα καὶ εἴκοσι καὶ ἑκατόν, ἀλλ' ὅλους σχεδὸν τοὺς τὴν γνωστὴν ὑφήλιον οἰκοῦντας. Καὶ διὰ τίνων ὀργάνων καὶ ὑπηρετῶν ἔπειθε; Διὰ ἀνθρώπων ἑνδεκα, ἀγραμμάτων, ἰδιωτῶν ἀσημάντων, πτωχῶν, ἄνευ πατρίδος, ἄνευ περιουσίας, ἄνευ δυνάμεως σώματος, ἄνευ φήμης τινὸς καὶ δόξης καὶ λαμπρότητος προγόνων, ἄνευ δυνάμεως λόγου, ἄνευ ῥητορικῆς δεινότητος, ἄνευ τοῦ ὅπλου τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἐπιστήμης, δι' ἀνθρώπων ἀλιέων, σκηνοποιῶν, οἵτινες δὲν ἤξευραν κἂν τὰς γλώσσας ἐκείνων πρὸς τοὺς ὁποίους ἀπεστέλλοντο καὶ τοὺς ὁποίους ὤφειλον νὰ πείσωσι. Καὶ ἐν τούτοις δι' αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων ᾠκοδόμησε καὶ ἀνήγειρε τὴν ἐκκλησίαν ταύτην, ἡ ὁποία ἐκτείνεται ἀπὸ περάτων ἕως περάτων γῆς.

Καὶ δὲν εἶνε τοῦτο μόνον τὸ θαυμασμοῦ ἄξιον· ἀλλὰ μάλιστα τὸ ὅτι οἱ ἰδιῶται οὗτοι καὶ πτωχοὶ καὶ ὀλίγοι καὶ ἄσημοι καὶ εὐτελεῖς καὶ εὐκαταφρόνητοι καὶ ἀγράμματοι καὶ ξενόγλωσσοι, ἔλαβον μὲν ὡς κλῆρον τὸ νὰ διορθώσωσιν ὅλην τὴν οἰκουμένην καὶ διετάχθησαν νὰ τὴν ἑλκύσωσιν εἰς τὰ πλέον δύσκολα πράγματα, τὴν δὲ ἀποστολὴν ταύτην δὲν ἐπετέλεσαν ἐν εἰρήνῃ, ἀλλ' ἐν μέσῳ ἀναριθμήτων πολέμων, οἵτινες πανταχόθεν ἠγείροντο ἐναντίον των. Διότι εἰς κάθε ἔθνος καὶ κάθε πόλιν, καὶ τί λέγω εἰς ἔθνος καὶ πόλιν; εἰς κάθε οἰκίαν σφοδρὸς ἐναντίον των πόλεμος ἐσηκώνετο. Καθόσον ὅπου ἡ νέα εἰσήρχετο διδασκαλία, δὲν ἐπείθοντο ἀμέσως ὁμοῦ ὅλοι, ἀλλ' ἐχωρίζοντο πολλάκις υἱὸς ἀπὸ πατέρα, καὶ νύμφη ἀπὸ πενθεράν, καὶ ἀδελφὸς ἀπὸ ἀδελφόν, καὶ δοῦλος ἀπὸ κύριον, καὶ ἀρχόμενος ἀπὸ ἄρχοντα, καὶ ἀνὴρ ἀπὸ γυναῖκα, καὶ γυνὴ ἀπὸ ἄνδρα, καὶ πατὴρ ἀπὸ τέκνα· τοῦτο δ' ἔφερε κατὰ τῶν ἀποστόλων καθημερινὰ μίσος, συνεχεῖς πολέμους, ἀνκριθμήτους κινδύνους θανάτου, καὶ ἔγινεν αἰτία ὥστε πάντες νὰ τοὺς ἀποστρέφωνται ὡς κοινοὺς ἐχθροὺς καὶ πολεμίους. Διότι ὅλοι τοὺς ἐδίωκον, βασιλεῖς, ἄρχοντες, ἰδιῶται, ἐλεύθεροι, δοῦλοι, δῆμοι, πόλεις, καὶ ὄχι αὐτοὺς μόνον, ἀλλ' ὅπερ πάντων βαρύτερον, ἐδιώκοντο οἱ ἔτι εἰς τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ ἀστερέωτοι, οἱ ὑπ' αὐτῶν κατηχούμενοι. Καὶ πόλεμος ἐξηγέρθη κοινὸς ἐναντίον μαθητῶν καὶ διδασκάλων, διότι ἡ νέα τοῦ Εὐαγγελίου διδασκαλία ἐφαίνετο ἐναντία καὶ εἰς τὰ βασιλικὰ διατάγματα καὶ εἰς τὰς ἐπικρατούσας συνηθείας καὶ εἰς τὰ πατρῷα ἔθιμα. Διότι οἱ κήρυκες τοῦ Ἰησοῦ συνεβούλευον τοῖς ἐθνικοῖς τὴν ἀπὸ τῶν εἰδώλων ἀπομάκρυνσιν, τῶν βωμῶν τὴν καταφρόνησιν, τοὺς ὁποίους οἱ πατέρες των καὶ οἱ πρόγονοί των ὅλοι περὶ πολλοῦ εἶχον, καὶ προέτρεπον πρὸς τούτοις εἰς ἀπάρνησιν μυσαρῶν εἰδωλολατρείας δογμάτων, καὶ ἑορτῶν ἀνιέρων καὶ τελετῶν ἀνοσίων, πομπωδῶν ὅμως καὶ μεγαλοπρεπῶν, καὶ ἐκ παραδόσεως καὶ συνηθείας προσφιλῶν· ταῦτα δὲ ὅλα καὶ εἴδωλα καὶ δόγματα καὶ ἑορταὶ καὶ τελεταὶ ἀρχαῖαι ἐδέσποζον εἰς τὸν νοῦν καὶ τὰς συνειδήσεις καὶ τὸν βίον τῶν συγχρόνων, καὶ θὰ προετίμων τὴν ζωὴν των δι' αὐτὸ νὰ θυσιάσωσι, παρὰ νὰ προτιμήσωσιν ἀντ' αὐτῶν τῶν ἁλιέων τὸ κήρυγμα, καὶ νὰ πιστεύσωσιν εἰς τὸν ἀπὸ τῆς Μαρίας γεννηθέντα, τὸν κατακριθέντα, τὸν ἐμπτυσθέντα, τὸν μυρία παθόντα κακά, τὸν ὑπομείναντα θάνατον ἐπάρατον, τὸν ταφέντα, τὸν ἀναστάντα. Καὶ ὅμως οἱ ἀπόστολοι ἔπεθον, καὶ τοιουτοτρόπως ἀνήγειραν τὸ οἰκοδόμημα τῆς Ἐκκλησίας. Πῶς καὶ κατὰ τίνα τρόπον; Μὲ τὴν δύναμιν τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῆς καὶ θεμελιωτοῦ· διότι αὐτὸς ἦτο ὁ προετοιμάζων τὴν ὁδόν των, αὐτὸς καὶ ὁ τὰ πάντα εὔκολα, καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ πλέον δύσκολα καθιστῶν. Καὶ ἂν θεία τις δύναμις δὲν ἦτο ἡ κατορθώνουσα πάντα ταῦτα, οὐδὲ προοίμιον ἁπλῶς, οὐδὲ ἀρχὴν μόνον ἤθελον λάβει. Καὶ πῶς ἄλλως. Ἀλλ' ἐκεῖνος, ὅστις εἶπε, Γενηθήτω ὁ οὐρανός, καὶ ἐδείξεν ἀμέσως ἔργον τὸν λόγον· ἐκεῖνος ὅστις εἶπε Λαμπέτω ὁ ἥλιος, καὶ ἔδειξεν ἀμέσως τὰ φαιδρὸν καὶ χαρμόσυνον ἄστρον τῆς ἡμέρας, οὗτος καὶ τὰς ἐκκλησίας ταύτας, τὰς ἀνὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἐφύτευσε· καὶ ὁ λόγος τοῦ ἐκεῖνος, οἰκοδομήσω μου τὴν Ἐκκλησίαν, οὗτος τὰ πάντα κατώρθωσε. Διότι τοιοῦτοι εἶνε οἱ τοῦ Θεοῦ λόγοι, οἵτινες δημιουργοῦσιν ἔργα, καὶ ἔργα θαυμαστὰ καὶ παράδοξα. Καθὼς εἶπε βλαστησάτω ἡ γῆ βοτάνην χόρτου, καὶ ὅλα διὰ μιᾶς ὡς εἰς κῆπος ἦσαν καὶ ὅλα χαριτωμένα λειβάδια, καὶ μὲ ἀριθμητὰ ἐστεφανώθη φυτὰ ἡ δεχθεῖσα τὸ πρόσταγμα γ[illegible]ιουτοτρόπως καὶ τώρα εἶπεν· οἰκοδομήσω μου τὴν [illegible]κλησίαν· καὶ μὲ πολλὴν εὐκολίαν τοῦτο ἔγινε. Καὶ ἐνῷ τύραννοι ἐναντίνων της ὡπλίζοντο, καὶ στρατιῶται ὅπλα ἐκίνουν, καὶ δῆμοι μανίαν ἔπνεον κατ' αὐτῆς πυρὸς σφοδροτέρων, καὶ συνήθειαι παλαιαὶ καὶ ἐμπαθεῖς ἀντιπαρετάττοντο καὶ ῥήτορες καὶ σοφισταί, καὶ πλούσιοι, καὶ ἰδιῶται καὶ ἄρχοντες ἐναντίον της ἐξηγείροντο, τὸ ἀπατάσχετον πῦρ τοῦ θείου λόγου τὰς ἀκάνθας κατέκαυσε, τοὺς ἀγροὺς ἐκαθάρισε, καὶ ἔσπειρε τοῦ κηρύγματος τὸν σπόρον· καὶ ἐνῷ ἐκ τῶν πιστευσάντων ἄλλοι μὲν κατέκειντο εἰς δεσμωτήρια, ἄλλοι ἐσφενδονίζοντο εἰς ἐξορίας, ἄλλοι ἀπεστεροῦντο τῆς περιουσίας των, ἄλλοι δὲ ἐφονεύοντο καὶ κατεκόπτοντο, ἄλλοι εἰς τὸ πῦρ παρεδίδοντο, ἄλλοι δὲ κατεποντίζοντο καὶ πᾶν εἶδος τιμωρίας ὑφίσταντο, καὶ ὡς ἀτίμους τοὺς κατεφρόνουν καὶ τοὺς ἐδίωκον παντοχόθεν ὡς κοινοὺς ἐχθρούς, ἐν τούτοις κατόπιν ὅλων τούτων, ἄλλοι περισσότεροι προσήρχοντο, τὰ δὲ παθήματα τῶν ἄλλων ὄχι μόνον ζειλίαν καὶ δισταγμὸν εἰς αὐτοὺς δὲν ἔφερον ἀλλὰ καὶ περισσοτέραν τοῖς ἤναπτον προθυμίαν, καὶ ἐνθουσιῶντας τοὺς ἔφερον πρὸς τοὺς διώκοντας αὐτοὺς πολεμίους. Καὶ τοιουτοτρόπως συνελαμβάνοντο ὄχι ἀναγκαζόμενοι, ὄχι βιαζόμενοι, ἀλλ' οἱ ἴδιοι προστρέχοντες καὶ εὐχαριστοῦντες ἐκείνους, οἵτινες εἰς τὰ μαρτύρια τοὺς ἔσυραν· καὶ ἐνῷ ἔβλεπον χείμαρροι αἵματος νὰ καταρρέουν ἀπὸ τῶν ἤδη πιστευσάντων, αὐτοὶ ἐγίνοντο θερμότεροι καὶ θρασυλεώτεροι πρὸς τὴν πίστιν. Καὶ ἐνῷ ὄχι μόνον οἱ μαθηταί, ἀλλὰ καὶ οἱ διδάσκαλοι, ἄλλοι μὲν ἐδέροντο, ἄλλοι δὲ ἐδιώκοντο, καὶ ἄλλοι ἐμαστιγώνοντο, ἄλλοι δὲ ἀναρίθμητα ἄλλα ἔπασχον κακά, περισσότεροι οἱ μαθηταὶ ἐγίνοντο καὶ περισσότερον ἀφωσιωμένοι.

Τοιουτοτρόπως λοιπὸν ἐκεῖνοι ἀνήγειρον τὸ πανταχοῦ ἤδη ἐκτεινόμενον οἰκοδόμημα τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ ὅμως καὶ τοῖχον ἕνα δὲν θὰ ἠμπόρει κανεὶς νὰ οἰκοδομήσῃ συναρμόζων τοὺς λίθους καὶ τὴν ἄσβεστον, ἐὰν ὑπῆρχον οἱ διώκοντες καὶ

ἐμποδίζοντες αὐτόν. Οὗτοι δὲ τόσας ᾠκοδόμησαν πανταχοῦ Ἐκκλησίας κατακοπτόμενοι, δημευόμενοι, σφαζόμενοι, καιόμενοι, μετὰ τῶν μαθητῶν καταποντιζόμενοι· καὶ ᾠκοδόμησαν αὐτὰς ὄχι διὰ λίθων, ἀλλὰ διὰ ψυχῶν καὶ θελήσεων, τὸ ὁποῖον εἶνε πολὺ δυσκολώτερον ἀπὸ πᾶσαν διὰ λίθων οἰκοδομήν. Διότι δὲν εἶνε ἴσως εὐκολία τὸ νὰ κατασκευάσῃ τις ἕνα τοῖχον, καὶ νὰ πείσῃ νὰ μεταβληθῇ ψυχή, ἥτις ἐπὶ τόσα ἔτη ἦτο παραδεδομένη εἰς τὴν μέθην τῶν παθῶν, καὶ νὰ παραιτήσῃ τὴν μανίαν ἐκείνην, καὶ πρὸς τάσην νὰ ἔλθῃ σωφροσύνην. Καὶ ὅμως ἠμπόρεσαν οἱ ἀπόστολοι γυμνοὶ καὶ ἀνυπόδητοι, μὲ ἓν φόρεμα περιερχόμενοι τὴν οἰκουμένην ὅλην, διότι εἶχον σύμμαχον καὶ βοηθὸν τὴν ἀπροσμάχητον δύναμιν ἐκείνου, ὅστις εἶχεν εἴπει, ἐπὶ τῇ πέτρᾳ ταύτῃ οἰκοδομήσω μου τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. Ἀρίθμησε λοιπὸν πόσοι ἔκτοτε τύραννοι παρετάχθησαν πρὸς αὐτήν, πόσους διωγμοὺς ἐκίνησαν φοβερωτάτους, καὶ ποία ἦτον ἡ θέσις της τότε, ὅτε νεοφύτευτος ἦτο ἡ χριστιανικὴ πίστις, καὶ ἀδυνατώτεραι ἦσαν αἱ διάνοιαι τῶν ἀνθρώπων.

Εἰδωλολάτραι ἦσαν βασιλεῖς, ὁ Αὔγουστος, ὁ Τιβέριος, ὁ Γάϊος, ὁ Νέρων, ὁ Οὐεσπεσιανός, ὁ Τίτος καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι οἱ ἕως τῶν χρόνων τοῦ μακαρίου βασιλέως Κωνσταντίνου. Καὶ ὅλοι οὗτοι, οἱ μὲν ὀλιγώτερον, οἱ δὲ σφοδρότερον τὴν Ἐκκλησίαν ἐπολέμουν, ἀλλ' ὅλοι ὅμως τὴν ἐπολέμουν. Ἠδὲ καὶ μερικοὶ ἐξ αὐτῶν ἐφείγοντο ἀδιάφοροι, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο τὸ ὅτι οἱ βασιλεῖς ἦσαν δεδηλωμένοι ἀσεβεῖς, αἰτία ἐγίνετο πολέμων, διότι οἱ κόλακές των ἐζήτουν νὰ ἀρέσωσι διώκοντες τὴν Ἐκκλησίαν. Ἀλλ' ὅμως ὅλαι αὗται αἱ ἐπιβουλαὶ καὶ αἱ ἐρῆδοι διεσπάσθησαν εὐκολώτερον ἀπὸ ἀράχνην, καὶ διελύθησαν ὡς καπνός, καὶ ταχύτερον ἀπὸ κονιορτὸν ἠφανίσθησαν. Διότι αἱ ἐπιβουλαὶ παρήγαγον πολὺν μαρτύρων χορόν, καὶ ἔδωκαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοὺς ἀθανάτους ἐκείνους θησαυρούς, τοὺς στύλους, τοὺς πύργους, οἵτινες ὄχι μόνον ὅτε ἔζων, ἀλλὰ καὶ ἀφοῦ ἀπέθανον μεγάλης ὠφελείας αἴτιοι ἐγίναν εἰς τοὺς μεταγενεστέρους. Εἴδες προρρήσεως δύναμιν καὶ προφητείας ἐπαληθευσιν, ὅτι καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς; Καὶ ἐκ τοῦ παρελθόντος πίστευε καὶ διὰ τὸ μέλλον, ὅτι κανεὶς ἐχθρὸς δὲν θὰ νικήσῃ τὴν Ἐκκλησίαν. Διότι ἐὰν ὅτε ἀπὸ ὀλίγους συνεκροτεῖτο ὅτε ὡς καινοτομία ἐφαίνετο τὸ ἔργον της, ὅτε νεόκτιστος ἦτο ἡ διδασκαλία, ὅτε τόσοι οἱ πόλεμοι καὶ τόσαι αἱ πανταχόθεν διεγειρόμεναι μάχαι, ἐὰν τότε οἱ ἐχθροί της δὲν ἴσχυσαν, δὲν ἐνίκησαν, πολὺ περισσότερον δὲν θὰ ἰσχύωσιν, ὅτε ἡ Ἐκκλησία κατέλαβε τὴν οἰκουμένην ὅλην καὶ τοὺς τόπους ὅλους, καὶ ὄρη καὶ πεδιάδας καὶ βουνά. Καὶ τὰ παραθαλάσσια δὲ μέρη κατέλαβε καὶ τὰ ὑπὸ τὸν ἥλιον κείμενα γνωστὰ ἔθνη ὅλα προσέλαβε καὶ ἡ εἰδωλολατρεία εἰς πολὺ ὀλίγους περιωρίσθη, καὶ βωμοὶ αὐτῆς καὶ ναοὶ καὶ ξόανα καὶ αἱ ἑορταὶ καὶ αἱ τελεταί της καὶ ὁ καπνὸς καὶ ἡ κνίσσα καὶ αἱ ἀνόσιαι πανηγύρεις της, πάντα ταῦτα ἐξέλιπον καὶ ἠφανίσθησαν. Πῶς λοιπὸν τόσον μέγα καὶ τόσον σπουδαῖον καὶ δύσκολον ἔργον τόσον λαμπρὸν ἔλαβε τέλος, κατόπιν τόσων ἐμποδίων, καὶ πῶς τὸ ἀποτέλεσμα ἐδικαίωσε τὴν προφητείαν καὶ ἀληθῆ τὴν ἀπέδειξεν, ἐὰν θεία τις καὶ ἀκατανίκητος δύναμις δὲν ἦτο εἰς ἐκεῖνον, ὅστις καὶ προεῖπε καὶ κατώρθωσε ταῦτα; Κανεὶς δὲν δύναται νὰ τὸ ἀρνηθῇ, ἐκτὸς ἐὰν εἶνε καθ' ὑπερβολὴν μανιακὸς καὶ ἀπεστερήθη καὶ αὐτὸν τὸν φυσικὸν του νοῦν.... Καὶ ἡ ἀλήθεια τῆς προρρήσεως ταύτης δὲν ἔχει δι' ὀλίγον καιρὸν τὴν ἐφαρμογήν της, οὐδὲ εἰς ὀλίγας ἀποβλέπει γενεάς, ἀλλ' εἰς ὅλους ἀναφέρεται τοὺς ἀνθρώπους καὶ εἰς ὅλας τὰς γενεάς, αἵτινες θὰ διαδεχθῶσιν ἡ μία τὴν ἄλλην μέχρι συντελείας τοῦ αἰῶνος. Διότι ἀπὸ τῆς ἡμέρας, ἀπὸ τῆς ὁποίας τὸ πρῶτον ἐλέχθη ὁ ἀνωτέρω περὶ τῆς Ἐκκλησίας λόγος, στέκει αὕτη ἀσφαλὴς καὶ ἀκίνητος, ἀνθηρά, λαμπρά, περισσότερον ἀκμάζουσα καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καὶ αὐξανομένη, καὶ εἰς μεγαλείτερον ἀνεγείρεται ὕψος.....

ΑΣΕΒΕΙΑ, ΕΥΣΕΒΕΙΑ, ΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΙΑ

Γ'

Δεισιδαιμονία

Οἱονεὶ ὡς ὑπερβολὴ τῆς εὐσεβείας εἶνε ἡ δεισιδαιμονία καὶ καὶ ὁ φανατισμός· ἡ δεισιδαιμονία εἶνε ἀποτέλεσμα τῆς θρησκευτικῆς ἀμαθείας καὶ ἀγνοίας τοῦ πνεύματος τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῆς θρησκείας. Ἐντεῦθεν ἡ ἱστορία μαρτυρεῖ ὅτι ἡ δεισιδαιμονία καὶ ὁ φανατισμὸς ἀνεπτύχθησαν εἰς χώρας καὶ χρόνους θρησκευτικῆς ἀμαθείας καὶ πνευματικοῦ σκότους καὶ ἔνθα τὸ μαρμαῖρον φῶς τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῶν ἐπιστημῶν διέλυσε τὰ μελανὰ καὶ πυκνὰ νέφη τῆς θρησκευτικῆς ἀμαθείας, ἐκεῖ δεισιδαιμονία καὶ φανατισμὸς ἐξέλιπον ὡς καπνὸς καὶ ἀνεπτύχθη ἡ ἀληθὴς εὐσέβεια καὶ ἀμιγὴς θρησκευτικότης. Ὅσῳ ὀλεθρία καὶ ἀπαισία εἶνε ἡ ἀσέβεια, τόσῳ εἶνε καὶ ἡ δεισιδαιμονία καὶ ὁ φανατισμός, ἡ νοσηρά, ὡς εἰπεῖν, κατάστασις τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος καὶ τῆς θρησκευτικῆς διδασκαλίας. Ἡ τελειοτάτη τῶν θρησκειῶν δύναται ἀληθῶς νὰ ἐκβαρβαρωθῇ ἢ νὰ διαστραφῇ ἐν μέσῳ λαῶν ἀμαθῶν καὶ βαρβάρων μὴ δυναμένων ν' ἀρθῶσιν ὑψηλότερον ἢ νὰ ἐννοήσωσι τὸ ἀληθὲς πνεῦμα τῆς θρησκείας καὶ διὰ τοῦτο λαοὶ βάρβαροι καὶ ἀπολίτιστοι ἥκιστα δύνανται νὰ δεχθῶσι τὴν θρησκείαν τοῦ Εὐαγγελίου ἢ ἂν δεχθῶσι ταύτην θ' ἀναμίξωσι μετὰ στοιχείων ξένων ὅλως εἰς τὸ πνεῦμα τῆς ἀπολύτου ταύτης θρησκείας· μάρτυς ἡ ἀμερόληπτος ἱστορία καὶ δὴ ἐν τοῖς σκοτεινοῖς χρόνοις τοῦ μεσαίωνος. Ὁ δεισιδαίμων, νηπιάζων κατὰ τὰς φρένας, δὲν γνωρίζει, ὡς δεῖ, τὰ περὶ Θεοῦ καὶ θείων πραγμάτων καὶ ἔχει ἐσφαλμένας ὅλως ἰδέας περὶ αὐτῶν, τρέμει ἀπέναντι τῶν φυσικῶν φαινομένων καὶ ὡρῶν τινων καὶ ἡμερῶν τοῦ ἔτους, εὑρίσκεται ἐν διηνεκεῖ φόβῳ καὶ τράμῳ καὶ μᾶλλον προσέχει τοῖς ἐξωτερικοῖς φαινομένοις καὶ τύποις ἢ τῇ οὐσίᾳ τῆς θρησκείας καὶ ταῖς ἐντολαῖς αὐτῆς. Ὁ δεισιδαίμων θεωρεῖ «φοβερὸν τὸ εὐμενές», ὡς λέγει ὁ σεμνὸς Πλούταρχος, καὶ «τυραννικὸν τὸ πατρικὸν καὶ βλαβερὸν τὸ κηδεμονικὸν καὶ τὸ ἄμικτον ἄγριον εἶναι καὶ θηριῶδες» (περὶ δεισιδαιμ. § ς')· σκοτισθέντος ἀληθῶς τοῦ νοῦ ὑπὸ τῶν πλανῶν καὶ δεισιδαιμονιῶν εὐκόλως καὶ ἄνευ τύψεως τοῦ συνειδότος παραβαίνει τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ καὶ τὰς ἐντολὰς τοῦ Εὐαγγελίου, διότι ὁ νοῦς εἶνε τὸ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ φῶς

ὅπερ φωτίζει αὐτὸν ἐν τῇ πολυμόχθῳ καὶ δυσχερεῖ ὁντως ὁδῷ τῆς ἀρετῆς καὶ ἐνῷ ὁ ἀληθὴς Χριστιανὸς «φρόνιμος ὡς ὁ ὄφις καὶ ἀκέραιος ὡς ἡ περιστερὰ» (Ματθ. ι', 16) ἐνεργεῖ ἀναλόγως τῶν περιστάσεων καὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν χρόνων· ὁ δεισιδαίμων δοῦλος τοῦ γράμματος τοῦ νόμου καὶ νοσῶν τὸν νοῦν πράττει οὐχ ἅπαξ παρὰ τὸν ἠθικὸν νόμον καὶ τὰς ἐντολὰς τοῦ Εὐαγγελίου· ὁ δεισιδαίμων π. χ. ἀσθενῶν βαρέως δὲν καταλύει κατὰ τὰς τεσσαρακοστὰς ὡς διατάσσουσιν οἱ τε κανόνες τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ ἐπιστήμη ἡ ὑγιεινή, διότι θεωρεῖ τοῦτο μεγάλην ἁμαρτίαν, δι' ἣν ἀνησυχεῖ καὶ ταράσσεται· ἢ συναντήσας ἱερέα τὴν πρωΐαν ἢ συνταξιδεύων μετὰ τούτου θεωρεῖ τοῦτο κακὸν οἰωνὸν καὶ τὸ δὴ δεινότατον ἐκτοξεύει ἀγοραίας καὶ ἀναγώγους ὕβρεις κατὰ τῶν ἱερωμένων καθόλου πλὴν ἀλλὰ χρειάζεται μεγάλη προσοχὴ καὶ ἱκανότης οὐ σμικρὰ νὰ διδάξῃ τις τὸν οὕτω δεισιδαίμονα ὅπως οὗτος ἀποβάλῃ τὸ βαθὺ σκότος, ὅπερ βαρέως ἐπικάθηται ἐπὶ τοῦ νοῦ αὐτοῦ, διότι ἄλλως δύναται νὰ περιπέσῃ εἰς τὴν ἀντίθετον κακίαν, τὴν ἀθεΐαν, «ἔνιοι φεύγοντες τὴν δεισιδαιμονίαν, κατὰ Πλούταρχον, ἐμπίπτουσιν εἰς ἀθεότητα, τραχεῖαν καὶ ἀντίτυπον, ὑπερπηδήσαντες ἐν μέσῳ κειμένην, τὴν εὐσέβειαν» (περὶ δεισιδ. § ιδ'). Ὁμολογουμένως πολλαὶ πλάναι καὶ δεισιαιμονίαι ἐπικρατοῦσαι παρὰ τῷ ἑλληνικῷ λαῷ εἶνε σπέρματα τῆς εἰδωλολατρικῆς θρησκείας τῶν προγόνων ἡμῶν, αἵτινες εἶχον ὄχι ὀλίγας δεισιδαιμονίας καὶ ἃς ὁ Χριστανισμὸς μετὰ δυνάμεως ἐπολέμησεν ὡς μαρτυροῦσιν ἄλλα τε πολλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ κανόνες τῶν Οἰκουμενικῶν καὶ τοπικῶν Συνόδων· κακαὶ ἕξεις ἐρριζωμέναι χρονίως παρά τινι λαῷ ἀναντιρρήτως οὐχὶ εὐκόλως ἀποβάλλονται, διότι ἀποτελοῦσι πολλάκις αὐτὸν τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἔθνους, ἀπαιτοῦνται κατ' ἀκολουθίαν ἔτη πάμπολλα ὅπως τὸ ἔθνος τοῦτο ἐν τῷ φωτὶ τοῦ Εὐαγγελίου ἀποβάλῃ τὰς ἀσχημιζούσας τοῦτο διαφόρους δεισιδαιμονίας. Περὶ τοῦ φανατισμοῦ ῥητέον ὅτι εὐτυχῶς δὲν ἐπικρατεῖ παρὰ τῷ ἀνεξιθρήσκῳ καὶ εὐγενεστάτῳ λαῷ τῆς φιλτάτης ἡμῶν πατρίδος· ὁ φανατισμὸς εἶνε ἀποπλάνησις τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος ἢ ὀρθότερον εἰπεῖν ζῆλος οὐ κατ' ἐπίγνωσιν. Ἡ θρησκευτικὴ ἀνοχὴ εἶνε καρπὸς τοῦ χριστιανικοῦ πνεύματος, ὅπερ ἐν τῇ ἱστορίᾳ, ὡς μὴ ὤφελε, παρεξηγήθη καὶ ἐπῆλθον καὶ ἐν αὐτῷ τῷ χριστιανικῷ κόσμῳ πλεῖστα κακὰ καὶ δὴ πόλεμοι ἄγριοι καὶ αἱμοχαρεῖς ἀσχημίζοντες αὐτόν. Ὁ φανατισμὸς σπανιώτατα ἢ σχεδὸν σπανιώτατα ἀναφαίνετοι ἐν τῇ Ἀνατολῇ καὶ τῇ Ἑλληνικῇ ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ ἐνῷ ἐκ τοὐναντίου ἐν τῇ Δύσει καὶ τῇ Παπικῇ Ἐκκλησίᾳ ἐγένετο αἰτία μεγάλων κακῶν τῇ ἀνθρωπότητι, διότι ἥκιστα ἐγνώριζεν «οἷου πνεύματός ἐστιν» ὡς ἀπήντησεν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς τοὺς ἰδίους μαθητάς, οἵτινες ὀργισθέντες ἐζήτουν νὰ παρακαλέσῃ τὸν Θεὸν νὰ ῥίψῃ, εἰ δυνατόν, πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ νὰ κατακαύσῃ τὴν κώμην ἐκείνην τῶν Σαμαριτῶν, οἵτινες ἐκ φανατισμοῦ δὲν ἐδέχθησαν τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. Ὁ φανατικὸς θέλει διὰ τῆς βίας νὰ ἐπιβάλῃ τὰς ἰδίας θρησκευτικὰς δοξασίας ἀγνοῶν ὅτι «ἡ θρησκεία, ὡς λέγει ὁ Λακτάντιος. δὲν δύναται νὰ ἐξαναγκασθῇ, (religio cogi non potest) διὰ τῶν λόγων μᾶλλον ἢ διὰ ῥάβδων διαδοτέα ἡ θρησκεία ὅπως γένηται ἑκουσίως ἀποδεκτὴ» (Instit. 1,19,20). Ὁ φανατικὸς νομίζων ὅτι αὐτὸς μόνος κατέχει τὴν ἀλήθειαν ζητεῖ ταύτην εἰς τοὺς ἄλλους νὰ ἐπιβάλλῃ καὶ ἐν ἀνάγκῃ ὅπως εὐαρεστήσῃ δθθεν τὸν Θεὸν τιμωρεῖ, βασανίζει καὶ δὴ θανατοῖ αὐτοὺς ὡς τρανῶς δεικνύουσι τὰ φρικώδη τῆς Ἱ. Ἐξετάσεως ἐν τῇ Παπικῇ Ἐκκλησίᾳ, ἥτις κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς ἱστορικῶν τινων, ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως αὐτῆς ἐν τῇ φανατικῇ χώρᾳ τῆς Ἱσπανίας μέχρι τοῦ 1808, ὅτε διὰ τοῦ Μ. Ναπολέοντος κατηργήθη, ἐφυλάκισεν, ἐβασάνισε καὶ ἐθανάτωσε περὶ τὰς 400,000 ἀνθρώπων, ἰδίᾳ Ἰουδαίων καὶ Μαύρων. Πόσον ἐλησμονήθησαν φεῦ! οἱ λόγοι τοῦ Θεανθρώπου Σωτῆρος ἐν τῷ παχυλῷ σκότει τοῦ μεσαίωνος! Ὁ φανατικὸς εἶνε κατὰ ταῦτα οὐχὶ ἀληθὴς χριστιανὸς οὐδὲ ἀκολουθεῖ τὰς ἐντολὰς τοῦ Εὐαγγελίου, ὅπερ διδάσκει τὴν ἀγάπην καὶ πρὸς αὐτοὺς ἐχθροὺς «ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν» (Ματθ. ε', 44). Ὁ ἀληθὴς χριστιανὸς ὀφείλει διά τε τοῦ λόγου καὶ τοῦ παραδείγματος ὡς λαμπρὸς καὶ φωτεινὸς ἀστὴρ νὰ φωτίζῃ τοὺς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένους καὶ νὰ καταρτίζῃ αὐτοὺς εἰς τὴν πίστιν καὶ τὴν εὐσέβειαν. Τὰ ἐξαναγκαστικὰ μέσα πρὸς μεταβολὴν θρησκευτικῶν ἢ ἄλλων φρονημάτων οὔτε ὑπὸ τῆς λογικῆς οὔτε ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελίου ἐπιβάλλονται, διότι τὸ «βίασον αὐτοὺς εἰσελθεῖν» τῆς Ἁγ. Γραφῆς πάντως δηλοῖ βίαν λογικὴν διὰ τῆς πειθοῦς καὶ οὐχὶ ὡς παρεξηγοῦσι τοῦτο πάλαι τε καὶ νῦν. Ἡ θρησκεία τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ διεδόθη διὰ τοῦ λόγου, διὰ τῆς πειθοῦς, διὰ τοῦ παραδείγματος, διὰ τῆς φυσικῆς πρὸς πάντα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀνθρωπίνης συνειδήσεως ἁρμονίας αὐτῆς. Ἡ πίστις εἶνε πρᾶξις ἐλευθέρα τοῦ πνεύματος ὡς πᾶσα ἄλλη· πίστις καὶ βία εἶνε ἀντίφασις. Ἡ βία δύναται νὰ φέρῃ ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ὑπόκρισιν οὐχὶ δὲ τὴν πίστιν. Ὅσῳ δέ τις ἀναγκάζεται διὰ τῆς βίας νὰ δεχθῇ τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ θρησκευτικὸν ἢ φιλοσοφικὸν ζήτημα τόσῳ τὸ ῥύσει ἐλεύθερον πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου ἀντιτείνει καὶ ἀνθίσταται καὶ ἐπὶ τῆς πυρᾶς ἔτι ῥιπτόμενος ὁ ἄνθρωπος φωνάζει «καὶ ὅμως κινεῖται».

Ὡς ὁ δεισιδαίμων οὕτω καὶ ὁ φανατικὸς δὲν εἶνε γνήσιος καὶ ἀληθὴς Χριστιανός. «Ὁ φανατικός, λέγει ὁ νεώτερος φιλόσοφος Νίτς, εἶνε πάντοτε ἐσωτερικῶς ψυχρός, πᾶς φανατικὸς εἶνε ἐν τῷ βάθει τῆς καρδίας του κατεψυγμένη οὐσία· ἡ θερμότης εἶνε ἐπιπολαία, ἡ ψυχρότης δὲ καὶ ἀδιαφορία του ἀποζημιοῦται διὰ τοῦ ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς ἐξωτερικότητος καὶ τῆς ἐμπειρίας παραφόρου χαρακτῆρος».

Οὕτω ἀπεδείχθη, ὡς γε ἡμῖν φαίνεται, δι' ὅσων εἴπομεν ὅτι ἡ εὐσέβεια εἶνε «πασῶν τῶν ἀρετῶν ἡγεμὼν» καὶ ἡ μόνη ἀρετὴ ἀφ' ἧς ὡς ἐκ πηγῆς καθαρᾶς καὶ πολυχεύμονος ἀπορρέουσι πᾶσαι αἱ μερικαὶ ἀρεταὶ αἵτινες ἀνυψοῦσι τά τε ἄτομα καὶ ἔθνη. Ἡ ἀσέβεια ἥτις λυμαίνεται πολλοὺς ἰδίᾳ τῶν νέων καὶ ἐπιστημόνων καὶ ἡ δεισιδαιμονία ἥτις ὑπάρχει παρὰ τῷ ἀμαθεῖ μᾶλλον λαῷ καὶ ὁ φανατισμὸς εἶνε κακίαι αἵ περ ὡς πελώρια κύματα ἀπειλοῦσι νὰ ῥίψωσι τὸ χειμαζόμενον ἔθνος εἰς βράχους δεινοὺς πρὸς ἀφανισμόν. Ἀνάγκη κατ' ἀκολουθίαν νὰ φωτισθῇ ὁ λαὸς διὰ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῆς ἀληθοῦς παιδεύσεως ὅπως διαλυθῇ τὸ βαθὺ σκότος τῆς ἀσεβείας καὶ δεισιδαιμονίας διότι ἡ εὐσέβεια εἶνε φῶς καὶ σοφία. Ἡ χριστιανικὴ θρησκεία, ἥτις ἐν τῇ Ἱστορίᾳ ἀπεδείχθη δύναμις φωτιστικὴ καὶ ἀγιαστικὴ διδασκομένη ὑπὸ ἱκανῶν καὶ ἠθικῶν διδασκάλων δύναται ὡς λαμπρὸς καὶ φωτοβόλος ἥλιος διὰ

τῶν μαρμαιρουσῶν αὐτῆς ἀκτίνων νὰ διαλύσῃ τὰ πυκνὰ ταῦτα νέφη καὶ νὰ θερμάνῃ τὸ ἔθνος ὑπὲρ τῶν πνευματικῶν καὶ αἰωνίων ἀγαθῶν. « Ἀρκεῖ εἷς ἄνθρωπος, λέγει ὁ χρυσοῦς τὴν γλῶτταν Ἰωάννης, ζήλῳ πεπυρωμένος ὁλόκληρον διορθῶσασθαι δῆμον» εἰς Ἀντιοχ.' ὁμιλ. Α'). Ἡμεῖς, ἐλάχιστοι τοῦ Ὑψίστου κληρικοί, εὐχόμεθα ἐκ καρδίας ὅπως ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ ἀναφανῶσιν οὐχὶ εἷς ἀλλὰ πολλοὶ τοιοῦτοι ἄνθρωποι «ζήλῳ πεπυρωμένοι» ὅπως διερχόμενοι τὰς Ἑλληνικὰς χώρας σπείρωσι τὸν σπόρον τῆς ἀληθοῦς εὐσεβείας, διδάξωσι, φωτίσωσι, συγκινήσωσι, θερμάνωσι τὸν ἑλληνικὸν λαὸν ὑπὲρ τοῦ πνευματικοῦ καὶ αἰωνίου κόσμου. Μόνον ἀληθῶς τοιοῦτοι ἄνδρες εἴτε κληρικοὶ εἴτε λαϊκοὶ δύνανται ἀμφιλαφῶς τὰ καθαρὰ καὶ ζωοπάροχα ῥεῖθρα τοῦ Εὐαγγελίου νὰ μεταδώσωσιν ὅπως φανῇ ἀρίδηλος ἡ πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ καρποφορία καὶ βλαστήσωσιν ἐν τῇ πνευματικῇ τῆς Ἑλλάδος ἀρούρῃ τὰ μυρίπνοα ἄνθη τῶν μεγάλων καὶ χριστιανῶν ἀρετῶν πρὸς δόξαν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἐνόδξου μὲν ἀλλὰ πολυπαθοῦς Ἑλληνισμοῦ.

Πολύκαρπος Ι. Συνοδινὸς
ἱεροκήρυξ

ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ
Μεγασπηλαιώτου

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΖΩΝΤΩΝ ΚΑΙ ΝΕΚΡΩΝ

Ἡ ἐνεστῶσα ῥωμαϊκὴ Ἐκκλησία διδάσκει πλάνας προφανεῖς, ὡς πρὸς τὴν κατάστασιν τῶν ψυχῶν τῶν μήτε καταδεδικασμένων, μήτε παραδεδεγμένων ἔτι ἐν τῷ οὐρανῷ· διότι αὕτη τίθησι τὰς ψυχὰς αὐτὰς ἐν τινι τόπῳ, καλουμένῳ καθαρτηρίῳ, ἐν ᾧ αὗται ἐξιλάσκουσι τὰ ἀφέσιμα αὐτῶν ἁμαρτήματα διὰ τῆς ὀδύνης τοῦ πυρός, ἀποτίνουσι τὰς ποινάς, ὧν ἐγένοντο ἄξιαι διὰ τὰ ἁμαρτήματα ταῦτα, καὶ τυγχάνουσι τῆς ἀφέσεως αὐτῶν. Ἡ ἄφεσις αὕτη δύναται χορηγηθῆναι αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ Πάπα ὁλικῶς ἢ μερικῶς, διὰ τῶν ἀτελῶν ἢ τελείων ἀφέσεων, τῶν γινομένων συμφώνως πρὸς ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν εὐσεβῆ πρᾶξιν, ἢ ἐκείνην τὴν προσευχήν.

Αἱ ἀφέσεις αὗται ἀποτελοῦσι μεγίστην πλάνην τῆς νῦν ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ διδασκαλίᾳ αὐτῆς περὶ τοῦ μυστηρίου τῆς μετανοίας· ἐκαλεῖτο δὲ τὸ πάλαι οὕτως ἡ ἄφεσις μέρους τῶν δημοσίων τῆς μετανοίας ἀσκήσεων εἴτε ἐπὶ τῇ προσλιπαρήσει τῶν μαρτύρων, τῶν διὰ τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν καρτερούντων, εἴτε διὰ τὰς ἐξαιρετικὰς προαιρέσεις τινῶν ἐκ τῶν μεταμελουμένων.

Ἀλλ' ἡ ῥωμαϊκὴ Ἐκκλησία ἤλλαξεν ὁλοτελῶς τὴν φύσιν τῶν ἀφέσεων, διατεινομένη μὲν ὅτι αὗται εἰσιν ἡ ἄφεσις τοῦ ὅλου ἢ μέρους τῶν κανόνων ἐν γένει τῆς μετανοίας, ἡ ἐφαρμογὴ εἰς τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ ἄτομον, τῶν ἀξιῶν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῆς ἁγίας Παρθένου καὶ τῶν ἁγίων, αἵτινες ἀξίαι διὰ τὸ ὑπεράφθονον αὐτῶν συγκροτοῦσι θησαυρόν, ἐξ οὗ μόνος ὁ Πάπας δύναται (κατὰ τοὺς Καθολικοὺς) ἀντλεῖν ἀξίας, καὶ ἐφαρμόζειν αὐτὰς εἰς ἄλλους, παρὰ τοὺς ἐσχηκότας αὐτάς. Διαβεβαιοῖ δὲ ὅτι αἱ ἀξίαι αὗται δύνανται χορηγηθῆναι τοῖς ἐκτελέσασι τοιαύτην ἢ τοιαύτην ὡρισμένην πρᾶξιν, ἰσόλογον ἢ μή, πρὸς τὰς χορηγουμένας ἀξίας. Ἰσχυρίζεται δὲ τέλος, ὅτι ἡ ἐξουσία τοῦ Πάπα ἐκτείνεται ἕως τῶν ψυχῶν τῶν εὑρισκομένων ἐντὸς τοῦ καθαρτηρίου πυρός, ἃς δύνανται λυτρῶσαι τῶν ὀλιβερῶν αὐτῶν ποινῶν ὁλικῶς ἢ μερικῶς, ἐφαρμόζων αὐταῖς ἀφέσεις ἀτελεῖς ἢ τελείας.

Ἡ ῥωμαϊκὴ αὕτη διδασκαλία στηρίζεται πρῶτον ἐφ' ὅλως ἐπαλμένης ἰδέας περὶ τῶν ἀξιῶν τῶν ἁγίων, αἵτινες συμφύρονται φύρδην μύγδην μετὰ τῶν ἀξιῶν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ ὑποτιθεμένῳ θησαυρῷ, τῷ ὑπὸ τῶν Παπῶν ἐπινοηθέντι. Ἀλλὰ τοῦτο ἀντίκειται εἰς τὴν καθολικὴν διδασκαλίαν περὶ τῆς Ἀπολυτρώσεως, καὶ εἰς τὴν καθολικὴν ἀρχήν, ἣν ὁμολογοῦσι συμφώνως πᾶσαι αἱ Ἐκκλησίαι, αἱ τὸν Χριστὸν ὁμολογοῦσαι Θεάνθρωπον, τὴν ἑξῆς, ὅτι οὐδεὶς ἔχει ἐνώπιον Θεοῦ ἀξίαν προσωπικήν, πᾶσα δὲ ἡ ἀξία ἡμῶν ἐστιν ἁπλῶς ἡ ἀξία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἥτις ἐφαρμόζεται εἰς ἡμᾶς, καὶ δι' ἧς μόνης τυγχάνομεν τῆς σωτηρίας ἡμῶν, καὶ ὅτι καὶ αὐταὶ οἱ ἅγιοι ἔτυχον τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ μόνης τῆς ἀξίας τοῦ σταυρικοῦ θανάτου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἑπομένως ὁ ὑποτιθέμενος θησαυρὸς τῶν ὑπεραφθόνων ἔργων τῶν ἁγίων ὑπάρχει ἐπινόημα ψευδέστατον.

Ἡ παπικὴ αὕτη διδασκαλία στηρίζεται ἐπίσης ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς καταλογιστικῆς ἀξίας κατὰ τὴν προαίρεσιν τοῦ Πάπα, τοῦθ' ὅπερ ἀντιβαίνει εἰς τὴν ἀληθῆ καὶ καθολικὴν ἔννοιαν περὶ τῆς δικαιώσεως καὶ τῆς μετανοίας. Τῷ ὄντι, ἐὰν αἱ ὑπεράφθονοι ἀξίαι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἁγίων καταλογίζωνται τῇ παπικῇ θελήσει, ἕκαστος δυναται ἀποφυγεῖν τὰ ἐπίπονα ἔργα τῆς μετανοίας, ἅπερ καθιστῶσιν ἡμᾶς διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀξίους τῆς ἡμετέρας δικαιώσεως· διότι λέξεις τινὲς εὐχετικαί, εἰς ἃς ὁ Πάπας ἀποδίδει τὴν ἄφεσιν, ἀρκοῦσιν ἵνα ἀπαλλάξωσιν ἡμᾶς πάσης ἀσκήσεως μετανοίας, καὶ δικαιώσωσιν ἡμᾶς ἐντελῶς.

Δυσκόλως δε τις ἐννοεῖ, πῶς ἡ περὶ τοῦ καθαρτηρίου τούτου παπικὴ αὕτη διδασκαλία συμβιβάζεται μετὰ τῆς περὶ ἀφέσεως διδασκαλίας, ἀναφερομένας εἰς τὰς ἐν τῷ καθαρτηρίῳ καρτερούσας ψυχάς, Ἤδέως θὰ ἠρώτων τοὺς παπιστὰς τοῦτο. Ἐπειδὴ ἐκ μόνου τοῦ Πάπα ἐξαρτᾶται ἐλευθερῶσαι τὰς ἐν τῷ καθαρτηρίῳ θλιβομένας καὶ τυραννουμένας ἐν τῷ πυρὶ ψυχάς, διατί ὁ Ἅγιος Πατήρ, ὁ ἔχων τὴν κλεῖδα τῆς λυτρώσεως ἀπὸ τοῦ ἐκεῖ πυρός, διατί ὑπάρχει τόσον σκληρός, ὥστε ν' ἀφίνῃ αὐτὰς τὰς ψυχὰς ὅπως ὑποφέρωσι βασανιζόμεναι ἐντὸς τοῦ καθαρτηρίου πυρός ;

Ἡ χριστιανικὴ ἀγάπη καὶ ἡ φιλανθρωπία ἐπιβάλλουσιν αὐτῷ τὸ καθῆκον ἵνα ποιῆται χρῆσιν δι' ὅλας αὐτάς, τῆς ὑπερτάτης αὐτοῦ ἐξουσίας, καὶ καταστήσῃ οὕτω τὸ καθαρτήριον τόπον ἀνωφελῆ, καὶ μηδένα ἔχοντα λόγον ὑπάρξεως.

Ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ἐν τούτοις μὴ πιστεύουσα ὅτι ὑπάρχει δυνατὸν μετὰ θάνατον, ἵνα ἡ ψυχὴ καθίσταται ἐπαξία, ἢ μή, καὶ ἑπομένως νὰ ἐξιλάσκῃ, ἀπορρίπτει συνεπῶς πᾶσαν ποινὴν ἐξιλαστικήν, ἤτοι τὸ καθαρτήριον, οὐδὲ παραδέχεται ὅτι αἱ ψυχαὶ δύνανται εἶναι ἐν τινι τόπῳ, λέγει δὲ μόνον ὅτι αἱ μὴ καταδεδικασμέναι ὁριστικῶς καὶ ἀμετακλήτως, ὑπάρχουσιν ἐν τινι προσωρινῇ καταστάσει, ὑπὲρ ὧν καὶ δέεται καὶ παρακαλεῖ, καὶ τὴν ἀναίμακτον θυσίαν ἐπιτελεῖ ὑπὲρ αὐτῶν,

ἐλπίζουσα εἰς τὴν ἄπειρον εὐσπλαγχνίαν τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Δέεται ὑπὲρ πασῶν τῶν ἐν τῇ πίστει τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀπελθουσῶν ἐντεῦθεν ψυχῶν, μὴ εἰδυῖα τίς ἐκ τῶν ψυχῶν ὑπάρχει θετικῶς καὶ ἀμεταθέτως καταδεδικασμένη ἀπὸ τοῦδε, καὶ τίς μεταξὺ αὐτῶν οὐχὶ ἀμεταθέτως καὶ ὁριστικῶς, ἀλλὰ πρὸς καιρόν, καὶ ἔπειτα καθαρισθεῖσα ἀπέρχεται εἰς τὰς τάξεις τῶν σωζομένων.

Θεωρεῖ δὲ ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία τὰς ἀφέσεις μόνον ὡς μετρίασίν τινα τῶν ἐπὶ μεταμελείᾳ ἐπιβαλλομένων κανόνων, οἵτινες μηδαμῶς ἀφορῶντες τὸν ἄλλον βίον, δέον πληρωθῆναι ἐπὶ τῆς γῆς, ἀποβάλλει κατὰ συνέπειαν τὰς ἀφέσεις, καθόσον αὗται ἐκτείνονται εἰς τὸν πέραν τοῦ τάφου ἄλλον βίον, οὐδὲ ἀναγνωρίζει εἰς τὸν ἐπίσκοπον Ῥώμης ὅπως εἰς οὐδένα ἕτερον τὸ δικαίωμα τοῦ ἀπολύειν ὁλικῶς τὰς τῶν τεθνεώτων ψυχάς, τῶν καθαρῶς ἐκκλησιαστικῶν ποινῶν, τῶν ἐπιβαλλομένων ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, καὶ διὰ τὸν κόσμον τοῦτον ὑπὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ἡ « Ἀνάπλασις» εὐχαρίστως ἀγγέλλει ὅτι ἡ Αὐτοῦ Σεβασμιότης ὁ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν κ. Προκόπιος προνοῶν περὶ τοῦ πνευματικοῦ καταρτισμοῦ τοῦ ποιμνίου του ἀνέθηκε δι' ἐγγράφου του τὰ καθήκοντα τῆς πνευματικῆς Πατρότητος καθ' ἅπασαν τὴν πνευματικὴν αὐτοῦ παροικίαν εἰς τὸν ἐλλόγιμον καὶ γηραιὸν Πνευματικὸν καὶ κήρυκα τοῦ θείου λόγου Σωφρόνιον Κεχαγιόγλου Ἱερομόναχον Ἀγιορείτην, γνωστὸν ἐκ τῶν ἐκδόσεων διαφόρων ψυχωφελῶν συγγραφῶν, ἃς πρὸς ὠφέλειαν τοῦ πλησίον ἐποίησεν. Ἡ ἐξομολόγησις, ὅταν μένῃ ἐν Ἀθήναις, θὰ γίνηται καθ' ἑκάστην ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς « Ἀναπλάσεως», πλησίον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τῇ μὲν Δευτέρᾳ, Τρίτῃ, Τετάρτῃ, Πέμπτῃ καὶ Παρασκευῇ 9—12 π. μ., τῇ δὲ Κυριακῇ 2—5 μ. μ.

— Ὁ ἐν Πύργῳ διαπρεπὴς λόγιος καὶ ἰατρὸς κ. Πέτρος Πετρόπουλος ὡμίλησεν ἐπὶ τέσσαρας συνεχεῖς ἑσπέρας ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ ἐκεῖ Τμήματος τῆς « Ἀναπλάσεως», ἐξετάσας ὑπὸ ἐπιστημονικὴν ἔποψιν μετὰ πολλῆς ἐμβριθείας τὴν αἰτίαν τῶν ψυχολογικῶν φαινομένων τῶν παρατηρουμένων ἐπὶ τῆς ἐκ Τζελεχόβης Λαμπρινῆς τῆς ἐπικληθείσης ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἁγίας Κόρης. Πλῆθος κόσμου, ἐν οἷς καὶ πολλοὶ ἐπιστήμονες παρηκολούθησαν μετὰ σπανίου ἐνδιαφέροντος ὁλόκληρον τὴν σειρὰν τῶν ὁμιλιῶν, ἐξ ὧν διεσκεδάσθησαν αἱ πλάναι καὶ διελευκάνθη κατὰ τὸ δυνατὸν ἡ ἐπιστημονικῶς παραδεδεγμένη αἰτία τῶν τοιούτων φαινομένων.

ΟΙ ΔΙΔΑΞΟΝΤΕΣ
ΕΙΣ ΤΑΣ ΛΑΪΚΑΣ ΣΧΟΛΑΣ ΤΗΣ "ΑΝΑΠΛΑΣΕΩΣ,,
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΧΗ ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Εἰς τὴν Α' ἐν Ἀθήναις παρὰ τὴν Ἱ. Σύνοδον 7—8 μ. μ.

Κυριακῇ 6 Δεκεμβρίου Ἰγνάτιος Μοσχάκης
Τετάρτῃ 9 Δεκεμβρίου Σωφρόνιος Ἀγιορείτης
Σαββάτῳ 12 Δεκεμβρίου Ἀρχιμ. Τιμ. Ἀναστασίου

Εἰς τὴν Β' ἐν Ἀθήναις ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἁγίας Εἰρήνης 4—5 μ. μ.

Κυριακῇ 6 Δεκεμβρίου Ἀρχιμ. Τιμ. Ἀναστασίου

Εἰς τὸ ἐν Πειραιεῖ Τμῆμα τῆς "Ἀναπλάσεως,, ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἁγίου Νικολάου

Κυριακῇ 6 Δεκεμβρίου 4—5 μ.μ. Ἀρχιμ. Π. Δευλιγέρης

Ἐν τῷ Ζαννείῳ Ὀρφανοτροφείῳ

Πέμπτῃ 10 Δεκεμβρίου 7—8 Ἀρχιμ. Τ. Ἀναστασίου
Σαββάτῳ 12 Δεκεμβρίου 6—7 Χρίστος Ἰωαννίδης

Εἰς τὰς φυλακὰς Συγγροῦ

Παρασκευῇ 11 Δεκεμβρίου 3 1)2—4 1)2 μ.μ. Τ. Ἀναστασίου

ΚΥΡΙΑΚΟΝ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΝ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ
Τῆς 13 Δεκεμβρίου 1898

Τὰ τῆς αὔριον Κυριακῆς ἀναγνώσματα βλέπε εἰς τὸ προηγούμενον φύλλον. Ἐνταῦθα δημοσιεύονται τὰ τῆς μεθεπομένης, ὅπως περιέρχωνται ἐγκαίρως εἰς χεῖρας πάντων.

Κείμενον

4 Ἀδελφοί, ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ ὑμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ. 5 Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακήν, καὶ τὴν πλεονεξίαν, ἥτις ἐστὶν εἰδωλολατρεία· 6 δι' ἃ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας· 7 ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιεπατήσατέ ποτε, ὅταν ἔζητε ἐν αὐτοῖς· 8 νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργήν, θυμόν, κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρολογίαν ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν. 9 Μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους, ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ, 10 καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον, τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν· 11 ὅπου οὐκ ἔνι Ἕλλην καὶ Ἰουδαῖος, περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία, βάρβαρος, Σκύθης, δοῦλος, ἐλεύθερος· ἀλλὰ τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσι Χριστός. (γ' 4—11.)

Ἑρμηνευτικὴ παράφρασις.

4 Ἀδελφοί, ὅταν φανερωθῇ κατὰ τὴν δευτέραν παρουσίαν ὁ Χριστός, ὅτις εἶνε ὁ αἴτιος τῆς ζωῆς μας, καὶ τῆς σωματικῆς καὶ τῆς πνευματικῆς καὶ τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς αἰωνίου, τότε καὶ σεῖς θὰ φανερωθῆτε μὲ αὐτὸν ἐνδυμένοι τὸ ἄφθαρτον καὶ ἔνδοξον σῶμα τῆς ἀναστάσεως. 5 Διὰ νὰ ἀξιωθῆτε λοιπὸν τῆς δόξης ἐκείνης, πρέπει νὰ καταστήσητε νεκρὰ καὶ ὅλως ἀκίνητα εἰς τὴν κακίαν τὰ μέλη τοῦ γηΐνου σώματός σας· μὴ πορνεύετε, μὴ ἀποπίπτετε εἰς ἄλλας ἀκαθάρτους πράξεις τῆς ἀσελγείας, ἀποβάλετε πᾶν ὑπερηφανίας καὶ φθόνου καὶ εἴ τι ἄλλο πάθος, μὴ τρέφετε κακὴν ἐπιθυμίαν, ἀποφύγετε τὴν πλεονεξίαν, διότι ὁ πλεονέκτης εἶνε εἰδωλολάτρης· 6 πολεμήσατε καὶ ἐξοντώσατε ἀπὸ τῆς ψυχῆς σας ὅλας αὐτὰς τὰς κακίας, διότι ἕνεκα τῶν ἁμαρτιῶν τούτων ὀργίζεται ὁ Θεὸς ἐναντίον τῶν ἀπειθῶν ἀνθρώπων καὶ τοὺς τιμωρεῖ. 7 Ἐνθυμεῖσθε δὲ ὅτι περιεπατήσατε καὶ σεῖς τὸν δρόμον τῶν κακιῶν τούτων, ὅτε ἄλλοτε ἔζητε μεταξὺ τῶν ἀπειθῶν τούτων ἀνθρώπων. 8 Ἀλλὰ τώρα, ὅτε εἶσθε εἰς τὴν τάξιν τῶν χριστιανῶν, ἀποβάλετε καὶ σεῖς πάσας τὰς κακίας· μὴ ὀργίζεσθε, μὴ θυμώνετε, μὴ μνησικακεῖτε, μὴ βλασφημεῖτε, μὴ λεσώνετε τὸ στόμα σας μὲ τὴν αἰσχρολογίαν. 9 μὴ ψευδολογεῖτε ὁ εἷς πρὸς τὸν ἄλλον· ἐκδύσατε ὡς παλαιὸν ἔνδυμα τὴν πονηρὰν προαίρεσιν καὶ τὰς πράξεις τοῦ ἁμαρτωλοῦ καὶ διεφθαρμένου ἀνθρώπου, 10 καὶ φορέσατε ὡς νέον ἔνδυμα τὴν ἀγαθὴν προαίρεσιν καὶ τὰς ἀρετὰς τοῦ δικαίου καὶ σώφρονος καὶ εὐσεβοῦς νέου ἀνθρώπου, ὅστις, ὅσῳ μᾶλλον τελειοποιεῖται εἰς τὴν γνῶσιν τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Εὐαγγελίου του καὶ τοῦ ἑαυτοῦ του, τόσῳ μᾶλλον ἀνακαινίζεται καὶ διαπλάττεται σύμφωνα πρὸς τὸ πρωτότυπον, ἐξομοιούμενος πρὸς τὸν Θεόν, ὅστις εἶνε ὁ ποιητὴς καὶ πλάστης του. 11 Μεταξὺ τῶν νέων τούτων ἀνθρώπων δὲν ὑπάρχει πλέον προσωποληψία καὶ οὐδεμία πονηρὰ διάκρισις, ἀλλ' ἐπικρατεῖ ἰσότης καὶ ἀδελφότης μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Ἰουδαίων

καὶ περιτετμημένων καὶ ἀπεριτμήτων καὶ βαρβάρων καὶ Σκυθῶν καὶ δούλων καὶ ἐλευθέρων· διότι μεταξὺ τῶν χριστιανῶν ἰσχύει μόνον ἀντὶ πάντων ὁ Χριστός, μετὰ τοῦ ὁποίου, ὡς μέλη μετὰ κεφαλῆς, εἶνε ἡνωμένοι πάντες οἱ ἔχοντες τὴν αὐτὴν εἰς αὐτὸν πίστιν.

ΚΥΡΙΑΚΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΟΝ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ

Τῆς 13 Δεκεμβρίου 1898

Κείμενον

Εἶπεν ὁ Κύριος τὴν παραβολὴν ταύτην· Ἄνθρωπός τις ἐποίησε δεῖπνον μέγα, καὶ ἐκάλεσε πολλούς. Καὶ ἀπέστειλε τὸν δοῦλον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δείπνου, εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις· Ἔρχεσθε, ὅτι ἤδη ἕτοιμά ἐστι πάντα. Καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς παραιτεῖσθαι πάντες. Ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ· Ἀγρὸν ἠγόρασα, καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελθεῖν καὶ ἰδεῖν αὐτόν· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρῃτημένον. Καὶ ἕτερος εἶπε· Ζεύγη βοῶν ἠγόρασα πέντε, καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρῃτημένον. Καὶ ἕτερος εἶπε· Γυναῖκα ἔγημα, καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι ἐλθεῖν. Καὶ παραγενόμενος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ἀπήγγειλε τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. Τότε ὁ οἰκοδεσπότης εἶπε τῷ δούλῳ αὐτοῦ· Ἔξελθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως, καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπήρους καὶ τυφλοὺς καὶ χωλοὺς εἰσάγαγε ὧδε. Καὶ εἶπεν ὁ δοῦλος· Κύριε, γέγονεν ὡς ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος ἐστί. Καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν δοῦλον· Ἔξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμούς, καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν, ἵνα γεμισθῇ ὁ οἶκός μου. Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων γεύσεταί μου τοῦ δείπνου· πολλοὶ γὰρ εἰσὶ κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

Ἑρμηνευτικὴ παράφρασις

Ὁ Κύριος εἶπε τὴν ἑξῆς παραβολήν: Εἰς ἄνθρωπος ἔκαμε δεῖπνον μέγα καὶ ἐκάλεσε πολλούς. Καὶ ἀπέστειλε τὸν δοῦλόν του κατὰ τὴν ὥραν τοῦ δείπνου νὰ εἴπῃ εἰς τοὺς προσκεκλημένους νὰ ἔλθωσι, διότι ὅλα ἦσαν ἕτοιμα. Ἀλλ' οἱ προσκεκλημένοι πάντες ὁμοῦ, ἔκαστος μίαν πρόφασιν προφασιζόμενοι, δὲν ἠθέλησαν νὰ ὑπάγωσιν. Ὁ πρῶτος εἶπεν εἰς τὸν προσκαλοῦντα αὐτὸν δοῦλον· Ἠγόρασα κτῆμα καὶ ἔχω ἀνάγκην νὰ ὑπάγω νὰ τὸ ἴδω· σὲ παρακαλῶ ἔχε με παρῃτημένον. Καὶ ἄλλος εἶπεν· Ἠγόρασα πέντε ζεύγη βοῶν, καὶ ὑπάγω νὰ τὰ δοκιμάσω, σὲ παρακαλῶ νὰ μὲ θεωρῇς παρῃτημένον. Καὶ ἄλλος εἶπεν· Εἶμαι νεόνυμφος, καὶ ἐπειδὴ ἔχω τώρα γυναῖκα, δὲν δύναμαι νὰ ἔλθω· σὲ παρακαλῶ νὰ δεχθῇς τὴν παραίτησίν μου. Καὶ ἐπιστρέψας ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἀνήγγειλε ταῦτα εἰς τὸν κύριόν του. Τότε ὠργίσθη ὁ οἰκοδεσπότης καὶ εἶπεν εἰς τὸν δοῦλόν του· Νὰ ὑπάγῃς ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως, καὶ νὰ εἰσαγάγῃς εἰς τὴν οἰκίαν μου ἐδῶ τοὺς πτωχοὺς καὶ βλαμμένους καὶ τυφλοὺς καὶ χωλούς. Ἀφοῦ δὲ ὁ δοῦλος ἔκαμε τοῦτο, εἶπε· Κύριε, ἔγινεν ἡ διαταγή σου, καὶ ὑπάρχει ἀκόμη τόπος. Καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν δοῦλον· Νὰ ὑπάγῃς εἰς τὰς ἔξω τῆς πόλεως ὁδοὺς καὶ εἰς τὰς περιφράκτους πτωχικὰς κατοικίας καὶ νὰ βιάσῃς ὅσους εὕρῃς νὰ εἰσέλθωσι, διὰ νὰ γεμισθῇ ὁ οἶκός μου· διότι σᾶς λέγω ὅτι κανεὶς ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους τοὺς περιφρονήσαντας τὴν πρόσκλησίν μου δὲν θὰ ἀξιωθῇ νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸ δεῖπνόν μου. Διότι πολλοὶ εἶνε προσκεκλημένοι, ἀλλ' εἶνε ὀλίγοι οἱ ἐκλεκτοὶ καὶ ἱκανοὶ νὰ ἐκτιμήσωσι τὴν ἀνεκτίμητον πρόσκλησιν.

Ἡ ἔννοια τῆς παραβολῆς

Ὁ ἄνθρωπος τῆς παραβολῆς σημαίνει τὸν φιλάνθρωπον Θεόν. Τὸ μέγα δεῖπνον τῆς παραβολῆς σημαίνει τὰ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ καὶ ἐν τῷ οὐρανῷ ἀγαθά. Καὶ ἀγαθὰ μὲν τῆς ἐπὶ τῆς γῆς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ εἶνε ὁ λόγος τοῦ Εὐαγγελίου, τὰ μυστήρια, ἰδίως ἡ τῆς θείας Κοινωνίας, ὅπερ καλεῖται καὶ μυστικὸν δεῖπνον, ἡ μετάνοια, ἡ πίστις, ἡ δικαίωσις, τὰ χαρίσματα τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ ἡ δι' αὐτῶν ἀναγέννησις. Ἀγαθὰ δὲ οὐράνια εἶνε ἡ αἰωνία ζωὴ καὶ δόξα καὶ μακαριότης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ. Οἱ πρῶτοι κεκλημένοι τῆς παραβολῆς ἦσαν οἱ Ἑβραῖοι διὰ τῶν προφητῶν, διὰ τοῦ Ἰωάννου, διὰ τοῦ Χριστοῦ, διὰ τῶν μαθητῶν του πρὸ τῆς Πεντηκοστῆς. Ἡ ὥρα τοῦ δείπνου τῆς παραβολῆς σημαίνει τὸν μετὰ τὴν πεντηκοστὴν χρόνον, ὅτε ἦσαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἕτοιμα τὰ πάντα, ἤτοι τὸ κήρυγμα, τὰ πνευματικὰ χαρίσματα, τὰ μυστήρια, καὶ ἰδίως τὸ μυστικὸν δεῖπνον τῆς θείας κοινωνίας. Ὁ δοῦλος τῆς παραβολῆς ὁ σταλεὶς ὅπως καλέσῃ τοὺς ἤδη κεκλημένους σημαίνει πάντα ἀπόστολον καλοῦντα μετὰ τὴν κατάβασιν τοῦ ἁγίου Πνεύματος τοὺς Ἑβραίους τῶν Ἱεροσολύμων εἰς ἀπόλαυσιν τοῦ μεγάλου καὶ ἡτοιμασμένου δείπνου. Ὁ πρῶτος περιφρονήσας τὴν θείαν πρόσκλησιν καὶ παραιτηθεὶς ἕνεκα τοῦ ἀγορασθέντος ἀγροῦ ἀπὸ τοῦ μεγάλου δείπνου σημαίνει τὴν τάξιν τῶν ἀνθρώπων πάντων τῶν αἰώνων, οἵτινες, καλούμενοι διὰ τῶν κηρύκων τοῦ Εὐαγγελίου εἰς τὰ θεῖα ἀγαθὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς αἰωνιότητος περιφρονοῦν αὐτά, διότι εἶνε προσκεκολλημένη ἡ ψυχή των εἰς τὰς ἰδιοκτησίας, τὰς οἰκίας, τὰ οἰκόπεδα, τοὺς ἀγροὺς καὶ ἀμπελῶνας καὶ κήπους, καὶ προτιμοῦν νὰ εἶνε μᾶλλον μεγάλοι κτηματίαι τῆς γῆς παρὰ συνδαιτυμόνες εἰς τὸ μέγα δεῖπνον τοῦ Θεοῦ. Ὁ δεύτερος ἄνθρωπος τῆς παραβολῆς ὁ περιφρονήσας τὴν πρόσκλησιν εἰς τὸ μέγα δεῖπνον τοῦ Θεοῦ ἕνεκα τῶν ἀγορασθέντων πέντε βοῶν σημαίνει τὴν τάξιν τῶν ἀνθρώπων πάντων τῶν αἰώνων, οἵτινες καλούμενοι διὰ τῶν κηρύκων τοῦ Εὐαγγελίου εἰς τὰ θεῖα ἀγαθὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς αἰωνιότητος περιφρονοῦν αὐτά, διότι εἶνε προσκεκολλημένη ἡ ψυχή των εἰς τὴν κτηνοτροφίαν καὶ τὴν ἐμπορικὴν ἀγοραπωλησίαν καὶ κατ' αὐτὰς τὰς ἑορτὰς καὶ προτιμῶσι νὰ εἶνε μᾶλλον μεγάλοι κτηνοτρόφοι καὶ ἔμποροι τῆς γῆς παρὰ συνδαιτυμόνες εἰς τὸ μέγα δεῖπνον τοῦ Θεοῦ. Ὁ τρίτος ἄνθρωπος ὁ περιφρονήσας ἐπίσης τὴν θείαν πρόσκλησιν ἕνεκα τοῦ γάμου του μετὰ γυναικὸς σημαίνει τὴν τάξιν τῶν ἀνθρώπων πάντων τῶν αἰώνων, οἵτινες καλούμενοι διὰ τῶν κηρύκων τοῦ Εὐαγγελίου εἰς τὰ θεῖα ἀγαθὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς αἰωνιότητος περιφρονοῦν αὐτά, διότι εἶνε προσκεκολλημένη ἡ ψυχή των εἰς τὰς οἰκογενειακὰς μερίμνας καὶ ἡδονὰς τῆς σαρκός, καὶ προτιμοῦν τὰς κοσμικὰς προσκαίρους ἀπολαύσεις μᾶλλον παρὰ τὴν ἄφθαρτον καὶ αἰωνίαν ἀπόλαυσιν ἐκ τοῦ μεγάλου δείπνου τοῦ Θεοῦ. Οἱ δὲ πτωχοὶ καὶ ἀνάπηροι καὶ τυφλοὶ καὶ χωλοὶ τῆς παραβολῆς, οἵτινες εἰσέγονται εἰς τὸ γέγα δεῖπνον τοῦ Θεοῦ μετὰ τὴν ἄρνησιν τῶν μεγάλων κτηματιῶν καὶ κτηνοτρόφων καὶ ἐμπόρων καὶ οἰκογενειαρχῶν καὶ ἡδονικῶν, σημαίνει τὴν παραγωγικὴν καὶ ἐργατικὴν τάξιν τοῦ ταλαιπωρουμένου λαοῦ, ὅστις δείκνυται προθυμότερος τῶν ἀπομυζόντων τοὺς ἱδρῶτας αὐτοῦ εἰς τὴν θείαν πρόσκλησιν καὶ μετὰ χαρᾶς σπεύδει νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὰ ἀγαθὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς αἰωνιότητος. Πρῶτος δὲ τοιοῦτος λαὸς ἐκλήθη ὁ τῶν Ἑβραίων ἐκ τῶν ὁδῶν τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐκ τῶν δευτερευουσῶν τῆς Παλαιστίνης πόλεων καὶ ἐκ τῶν κωμῶν καὶ τῶν χωρίων αὐτῆς. Ὁ δὲ λαὸς οὗτος ἀπετέλεσε τοὺς πρώτους ἐξ Ἑβραίων χριστιανοὺς τῆς Ἐκκλησίας, εἰς ἣν ὀλίγοι ἐκ τῶν τῆς πρώτης τάξεως εἰσῆλθον. Αἱ δὲ ὁδοὶ καὶ φραγμοὶ τῆς παραβολῆς, ὅπου πέμπεται τελευταῖον ὁ δοῦλος καὶ καταβάλλει πᾶσαν προσπάθειαν, ὅπως πειθαναγκάσῃ νέον λαὸν νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸ μέγα δεῖπνον τοῦ Θεοῦ σημαίνουν τὰ διάφορα μέρη καὶ τοὺς λαοὺς αὐτῶν, εἰς τοὺς ὁποίους καταδιωχθέντες ὑπὸ τῶν Ἑβραίων ἐκήρυξαν οἱ Ἀπόστολοι, τοῦ λόγου αὐτῶν βεβαιουμένου διὰ θαυμάτων πειθαναγκαζόντων εἰς πίστιν τοὺς λαοὺς τῶν ἐθνῶν. Ἡ δὲ ἀπόφασις τοῦ οἰκοδεσπότου τῆς παραβολῆς, ἵνα μὴ εἰσαγάγῃ οὐδένα τῶν κεκλημένων εἰς τὸ δεῖπνόν του, σημαίνει τὴν ἀμετάκλητον θείαν ἀπόφασιν ἐναντίον τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, οἵτινες προτιμῶσι τὰ κοσμικὰ ἀγαθὰ ὑπὲρ τὰ ἐκκλησιαστικά, καὶ τὰ γήινα καὶ πρόσκαιρα ὑπὲρ τὰ οὐράνια καὶ αἰώνια. Οὐδεὶς ἐκ τῶν ἀνθρώπων τούτων θὰ ἔγγ.εἰσοδον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, διότι ἦσαν μὲν οἱ κλητοὶ οὗτοι πολυπλήθεις, ἀλλὰ δὲν ἦσαν ἐκλεκτοὶ εἰ μὴ ὀλίγοι. Ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων ἐκλεκτῶν εἴθε νὰ γίνωμεν καὶ ἡμεῖς. Ἀμήν.

Κ. Α. Διαλησμᾶς.

Τύποις Α. Ζ. ΔΙΑΛΗΣΜΑ
Ὁδὸς Ἀδριανοῦ ἀριθμὸς 66, παρὰ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον